

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Statsvetenskapliga institutionen

Kommunala bolag: En korruptionsrisk?

**En studie om de kommunala bolagens påverkan på den
kommunala korruptionsnivån i Sverige**

Markus Lindström

C-uppsats i Statsvetenskap
Göteborgs Universitet HT 13

Handledare: Carl Dahlström

Antal ord: 9199

Abstract:

Sverige brukar ofta betraktas som ett av världens minst korrupta länder. På senare år har det dock uppdagats flera korruptionsskandaler i Sverige på lokal nivå som fått stor medial uppmärksamhet. Särskilt stort massmedialt utrymme har Sveriges näst största stad Göteborg fått som skämtsamt kallats för Muteborg. Efter de många korruptionsskandalerna som uppdagats i Göteborg gavs granskningskommissionen i uppgift att utreda vilka orsaker som orsakat de korrupta förhållandena. Granskningskommissionens slutsatser möttes av kritik från korruptionsforskare som dock menade att granskningskommissionens rapport pekade på en viktig aspekt. Nämligen det stora antalet kommunala bolag som ägs av Göteborgs stad. Kommunala bolag som enligt korruptionsforskare är förenat med ökade korruptionsrisker vars samband ändå är i behov av vetenskaplig utredning. I min studie undersöker jag vilken effekt de kommunala bolagen har på den kommunala korruptionsnivån. En undersökning jag gör med Sveriges alla 290 kommuner. Det resultat som jag presenterar i min studie visar på att de kommunala bolagen har en tydlig effekt på korruptionsnivån i Sveriges kommuner.

Nyckelord: Korruption, kommunala bolag

Innehållsförteckning:

Inledning.....	2
Teori.....	4
Korruption som begrepp.....	4
Korruption.....	4
Förväntningar på resultat.....	10
Syfte och frågeställning.....	10
Val av fall, data och metod.....	11
Sverige som val av fall.....	11
Data.....	13
Metod.....	18
Resultat.....	18
Bivariat regressionsanalys.....	18
Multivariat regressionsanalys.....	23
Slutsats.....	26
Referenser.....	29

Inledning:

Det råder få tvivel inom korruptionsforskningen att korruption har ett flertal negativa konsekvenser. En av de mest vedertagna konsekvenserna är att medborgarnas tillit till det politiska och samhällsliga systemet minskar om de inte tror att beslutsfattarna har för avsikt att behandla alla rättvis och på ett likvärdigt sätt (Rothstein, 2011). Något som inte sker om deras beslut är präglade av korrupta handlingar. En annan viktig effekt av korruption är att det har en negativ påverkan på den ekonomiska utvecklingen. Ekonomisk utveckling och framgång är ofta ett resultat av väl fungerande institutioner och en tilltro till systemets oberoende ställning vilket motverkas av högre grad av korruption (Andersson, 2002: 235). Andra effekter som korruption har på ekonomin är att den missgynnar investeringsviljan hos företag, snedvrider konkurrenssituationen och har på så vis en negativ påverkan på den ekonomiska tillväxten (Mauro, 1995: 705) (Goudie & Stasavage, 1998: 141-142). På så vis ser man att korruption har en rad negativa konsekvenser så som minskad tilltro till den demokratiska institutionen och försämrade ekonomisk utveckling (Erlingsson, 2006: 8). Konsekvenser som det inte kan betonas nog är viktiga för varje land att motarbeta.

Sverige brukar i internationella undersökningar placera sig i topp vad gäller låg korruptionsnivå. Något som inte innebär att korruptionsforskning i Sverige är något onödigt. Tvärtom är det viktigt att undersöka korruption för kunna utforma institutioner som kan bekämpa korruptionen i Sverige även i framtiden. Att Sverige också klarar sig bra i internationella jämförelser vad gäller korruptionsnivån innebär inte att korruption inte finns i Sverige. (Bergh et al, 2013: 28-29) Något som påvisats genom att media avslöjat flera korruptionsskandaler i Sverige under 2000-talet (Andersson et al, 2012: 88). De internationella korruptionsjämförelserna brukar fokusera på den centrala nivån något som inte ger en rättvis bild av Sverige där korruption är en vanligare förekomst på den lokala nivån (Statskontoret, 2012). Vi vet också från tidigare forskning att korruption har stora ekonomiska kostnader även för en välutvecklad demokrati i form av minskad investeringsvilja hos företag (Bergh et al, 2013: 31). En jämförelse bland Sveriges kommuner har viktiga fördelar i och med att korruption i Sverige främst är en förekomst på kommunal nivå. En skillnad som det är viktigt att utreda orsaken till. En annan intressant faktor som gör Sveriges kommuner till intressanta undersökningsobjekt är att det inom den svenska korruptionsforskningen förväntas finnas en diskrepans mellan Sveriges kommuner gällande graden av korruption. (Dahlström &

Sundell, 2013: 3-4) Det finns på så vis anledning att utreda varför korruption främst sker på lokal nivå i Sverige och varför den varierar så mellan Sveriges kommuner.

På senare år har det uppdragats ett flertal korruptionsskandaler som tyder på att korruption finns i Sverige och är ett aktuellt problem. Det kanske klarast lysande fallet av korruption är det i Göteborg 2010 där uppdrag granskning avslöjade ett flertal fall av misstänkt korruption. Där bland annat en chef för ett kommunalt bostadsbolag åtalades för grovt mutbrott. (Andersson et al, 2012: 88) Korruptionshärvan i Göteborg ledde till stor uppmärksamhet i media och granskningskommissionen (Amnå, Czarniawska och Marcusson, 2013) tilldelades uppgiften att utreda vilka orsaker som låg bakom korruptionsskandalerna i Göteborg. Granskningskommissionens slutsats var att göteborgsandans, som präglas av pragmatism och samarbete, var det som låg bakom de många fallen av korruption i Göteborg. Något som delvis kom att kritiserats inom den svenska korruptionsforskningen då samarbete inte tenderar att resultera i ökad korruption. (Dahlström, 2013)

Granskningskommissionen pekade också på en annan tänkbar orsak till de många korruptionsskandalerna kopplade till Göteborg. Nämligen det stora antal kommunala bolag som står i Göteborgs Stads ägor. De påpekar att Göteborgs Stad har ägarintressen i 130 bolag jämfört med Malmös Stad och Stockholms Stad som har ägarintressen i 18 respektive 17 bolag. (Amnå, Czarniawska och Marcusson, 2013) Att utforska de kommunala bolagens samband och effekt på graden av korruption har väckt forskarsamhällets intresse sedan en tid tillbaka. Bland annat påpekar (Erlingsson, 2006) att kommunal bolagisering av offentlig verksamhet innebär mindre insyn och alltför hastiga beslutsprocesser. Något som kan riskera en ökad korruption. (Erlingsson, 2006: 20) Med anledning av dessa orsaker ska jag i min studie undersöka de kommunala bolagens påverkan på den kommunala korruptionsnivån.

Med anledning av de stora konsekvenserna som korruption har är det viktigt att finna orsakerna till korruption. Hittar man orsakerna till den varierande graden av korruption som finns i Sverige skapas större möjligheter att bekämpa och motverka den korruption som idag finns. Något som är viktigt för att kunna förhindra korruption innan den blir alltför etablerad. Flera forskare belyser de kommunala bolagen som en tänkbar riskfaktor till korruption (Dahlström, 2013; Erlingsson, 2006; Andersson et al: 2012). Trots detta lyser forskningen med sin frånvaro kring vilken faktisk effekt och samband de kommunala bolagen har på den varierande graden av korruption inom Sveriges kommuner. Något jag ämnar

undersöka i min studie.

Teori:

I detta avsnitt avser jag att gå igenom korruption som vetenskapligt problem och dess teoretiska förankring. Jag avser göra detta både ur ett internationellt och nationellt perspektiv för att på så vis förmedla vad korruption har för vetenskaplig grund. I detta avsnitt avser jag också att påvisa mina variablers teoretiska anknytning till korruption och varför de utgör en del av min studie.

Korruption som begrepp:

Den mest vedertagna definitionen av begreppet korruption är missbruk av offentlig makt för den egna vinningens skull (Rose-Ackerman, 1978: kap 2). En definition som också Världsbanken använder sig utav. Förklaringen av korruption som missbruk av offentlig makt för den egna vinningens skull återges oftast som offentlig korruption. Då den avser tjänstemän och politiker inom det offentliga. Det är således offentlig korruption som jag avser när jag pratar om korruption i min studie.

Korruption:

Mestadels har forskningen om korruption utgått från jämförande landsstudier för att finna orsaker till korruption. Vetenskapen om korruption har främst landat på tre faktorer som orsaksförklaring till ett lands korruptions grad: Historiska, ekonomiska och institutionella orsaker. (Treisman, 2007) När man pratar om den historiska kopplingen till korruption finns teorier om huruvida ett lands lagsamling influerats av den franska civilrätten eller brittiska sedvanerätten. Den brittiska sedvanerätten nämns som en motverkande kraft mot korruption beroende på att brottsbekämpande myndigheter är fria i sitt agerande från statligt inflytande till skillnad från den franska civilrätten. En annan historisk faktor som också anses ha en påverkan är ett lands religiösa bakgrund där mindre hierarkisk statsreligion anses ha ett samband med lägre grad av korruption. (Pellegrini, 2011: 34) Ett land med väl fungerande institutioner ser man ha en tydlig koppling med mindre grad av korruption. Detta exemplifieras tydligt med att länder med långvarig demokrati har en mindre grad av

korruption jämförelsevis med icke-demokratiska länder och yngre demokratier. Gällande den ekonomiska kopplingen med korruption anses ekonomisk tillväxt ha en motverkande effekt på korruption. Ekonomisk tillväxt anses vara korruptionsmotverkande i samband med att den ökar utbildningsnivån och främjar rationalisering i när det offentliga möter det privata. Orsaker som i sin tur har en motverkande effekt på korruption. (Treisman, 2000) Länder med ekonomisk öppenhet främst genom frihandelsavtal mot omvärlden har vetenskapligt stöd för att ha lägre grad av korruption (Bonaglia et al, 2001: 28). Detta är en konsekvens av att handelshinder och dess regler kringgås genom mutor något som inte är aktuellt genom frihandel (Berg et al, 2013: 120). Långvarigt liberala demokratier uppfattas som mindre korrupta av sina egna invånare och av företagare (Treisman, 2007: 241). De faktorer inom långvariga demokratier som har en motverkande effekt på korruption anses främst vara pressfrihet och att invånarnas politiska rättigheter främjas (Treisman, 2007: 231) Det finns även undersökningar om vad som motverkar korruption inom olika demokratiska system. Exempelvis har i regel ett parlamentariskt styrelseskick lägre grad av korruption jämfört med ett presidentiellt styrelseskick (Treisman, 2007: 231). Decentralisering nämns också som en faktor som man funnit ha ett samband med högre grad av korruption (Treisman, 2007: 235). Ovanstående orsaker till korruption kommer inte ha någon plats i min studie. Jag finner det dock viktigt att redovisa för vilka orsaker som präglat den internationella korruptionsforskningen. På så vis underlättar jag för den som läser att förstå korruption som vetenskapligt problem. I nedanstående stycke ska jag kortfattat gå igenom varför dessa inflytelserika teorier inte får någon plats i min studie.

Det finns ett flertal faktorer som inte behöver undersökas som tänkbara orsaker till varför korruptionsnivån varierar mellan Sveriges kommuner. Exempelvis kommer jag att bortse från graden av modernisering och ekonomisk utveckling då Sverige är ett av världens mest välutvecklade länder. En sådan stor skillnad finns inte mellan kommunerna som skulle kunna orsaka korruption. Att decentralisering skulle kunna vara en orsak till den varierande graden av korruption mellan Sveriges kommuner är inte heller den trolig. Sveriges kommunala självstyrelse är likställd för alla Sveriges kommuner. På samma vis kan vi bortse från att demokratisering och valsystemet kan vara en förklaringsfaktor då alla Sveriges kommuner har samma valsystem och samtliga är demokratiska. (Bergh et al, 2013: 120) Däremot kommer jag undersöka för följande orsaker till att korruption uppstår i Sverige.

Befolkningens storlek:

Befolkningens storlek är en faktor som Bergh et al (ESO, 2013: 133) fann hade en effekt på korruptionsnivån bland Sveriges kommuner. Det främsta argumentet som belyser varför befolkningens storlek skulle utgöra en risk för ökad korruption är att korrupta handlingar får mindre konsekvenser. Det vill säga att varje korrupt handling av en offentlig person får mindre betydelse per invånare. Något som Rose (2011: 16) förklarar med att det blir enklare för den som utför korrupta handlingar att bortse från effekterna för de drabbade då det inte finns en lika tydlig grupp av drabbade som hos en mindre kommun. I en större kommun innebär det att det finns fler politiker och detta gör det svårare för massmedia att granska (Bergh et al, 2013: 121). Något som är en ytterligare orsak att en större befolkning innebär en ökad risk för korruption. Det är särskilt viktigt för mig att kontrollera för befolkningens storlek då ett rimligt antagande är att större kommuner har fler bolag. För att undvika ett spuriöst resultat vad gäller kommunala bolagens påverkan på den kommunala korruptionsnivån bör jag ta hänsyn till befolkningens storlek i mina resultat. Med anledning av dessa orsaker ska jag kontrollera för befolkningens storlek i min studie.

Utbildningsnivå:

En faktor som den inomstatliga korruptionsforskningen ofta tar upp är att utbildningsnivån har en påverkan på graden av korruption. Högre utbildningsnivå anses ha en motverkande effekt på korruption och detta får stöd av (Goel & Nelson, 2011). Deras studie som jämför USA:s stater och dess korruptionsnivå finner stöd i att de regionerna med högre utbildningsnivå har en lägre grad av korruption. Goel & Nelson, 2011: 155) En konsekvens av att en mer välutbildad befolkning har större kapacitet att avslöja offentliga tjänstemän och politikernas korrupta handlingar då de följer nyhetsflödet i större utsträckning. De har även större kapacitet att observera korrupta handlingar och på så vis uppmärksamma oegentligheter. Det finns flertal fall där just privatpersoner har spelat en stor roll i avslöjandet av korruptionsskandaler då de institutionella instrumenten som ska motverka korruption inte haft någon effekt. (ESO, Bergh et al: 2013: 124-125) På så vis ska jag i min studie kontrollera för utbildningsnivån i kommunerna.

Mediebevakning:

En annan viktig faktor som ofta tas upp inom korruptionsforskning är den mediala bevakningen och pressfriheten (Färdigh: 2013: 26). Den mediala bevakningen påpekas bland annat i (Rothstein, 2011) ha en viktig institutionell roll som motverkande faktor till korruption. Rothstein (2011) undersöker Sveriges väg från korruption till icke-korruption och påpekar att massmedias och den fria pressens betydelse i att motverka korruption är likvärdig med institutioner som domstolar. (Rothstein, 2011: 246). Goel & Nelson (2011) finner också de att den massmediala bevakningen är en faktor som är viktigt att tänka på vad gäller korruption. De menar att tidigare forskning visat på att en hög spridning av mediala medel så som tidningar har en motverkande effekt på korruption (Goel & Nelson, 2011: 164). Då en högre medial bevakning rimligtvis innebär fler avslöjanden vad gäller korruption är det en viktig faktor att tänka på i min studie särskilt då en skillnad i mediabevakning är trolig mellan Sveriges kommuner.

Långvarigt maktinnehav:

I en undersökning gjord av Andersson (1999) antyds att den institutionella påverkan på korruption även har en tydlig roll i en etablerad västdemokrati. Det påvisades att högre grad av korruption hade ett samband med att det lokala självstyret hade otillräcklig kontroll, sämre revisionssystem och inte lika bra granskande press som på den nationella nivån. Ett långvarigt maktinnehav ansågs också ha en påverkan på den kommunala korruptionsnivån. Där långvarigt maktinnehav var förknippat med högre grad av korruption. (Andersson, 1999: 13) Långvarigt maktinnehav är något som anses ha en påverkan på graden av korruption då det reducerar den politiska konkurrensen som har en motverkande effekt på korruption. Oppositionen är en viktig del i granskningen av de styrande och på så vis att har de en viktig funktion i att motverka korruption. Särskilt motiverade att utreda oegentligheter tordes de vara ju större chans de har till valseger. Långvarigt maktinnehav anses också ha en korrumpierande effekt på de som styr. Då det finns en risk att offentliga medel börjar betraktas av maktinnehavarna som sina egna. (Andersson, 2002) Jag kommer i min studie kontrollera för det långvariga maktinnehavets påverkan på den kommunala korruptionsnivån.

Kvinnlig representation:

En annan faktor som av vissa forskare anses ha betydelse är den kvinnliga representationen i politiken. Andelen kvinnor i makten anses av somliga forskare ha en motverkande effekt på korruptionsnivån (Anand et al, 2001). Det finns dock de som menar att andra faktorer inom den liberala demokratin är de riktiga orsakerna till att fler kvinnor i makten har en motverkande effekt på korruption. Således kan sambandet vara spuriöst menar exempelvis Sung (2003: 719). Trots detta kommer jag i min studie att kontrollera för den kvinnliga representationens påverkan på graden av korruption.

De kommunala bolagen:

Den oberoende variabel jag kommer ägna störst fokus i min studie åt är de kommunala bolagens påverkan på korruption. Med det ämnar jag undersöka vilken påverkan de kommunala bolagen har i den varierande kommunala korruptionsnivån. Finns ett samband mellan hög andel kommunala bolag och hög grad av korruption? Jag ska nedan förklara varför många forskare tror att ett sådant samband existerar.

Kommunala bolag är bolag som helt eller delvis är ägda och styrda av en kommun. Det är kommunfullmäktige som har ansvaret att förmedla kommunens syfte med bolagsägandet. Kommunfullmäktige har också ansvaret att utse en styrelse för bolaget som är ansvarig för driften av företaget. Under 2006 ägde Sveriges kommuner 1600 företag och 1400 av dessa var majoritetsägda av den aktuella kommunen. (Hansson, 2006: 13) De kommunala bolagen blev en allt vanligare förekomst i början av 90-talet och har sedan dess varit ett relativt vanligt fenomen inom Sveriges kommuner. De kommunala bolagen skapades som en form av marknadsekonomiska reformer. (Erlingsson, 2006: 20) Tanken var att modeller från näringslivet skulle tillämpas i den offentliga sektorn och på så vis minska skillnaderna mellan den privata och offentliga sektorn. Offentliga verksamheter skulle i stor utsträckning omorganiseras till företag. Den kommunala bolagiseringen innebär att fler korruptionskänsliga verksamheter skulle äga rum. Exempelvis ser man ökad aktivitet vad gäller den offentliga upphandlingen. Offentlig upphandling är ett moment som är förenad med risk för ökad korruption då reglerna kring offentlig upphandling inte följs. Ett annat problem med den kommunala bolagiseringen är att transparensen kring verksamheten är lägre då offentlighetsprincipen inte gäller i samma utsträckning för bolagen som annan offentlig

verksamhet. (Andersson et al, 2012: 93) Att de kommunala bolagen präglas av låg transparens ser vi bland annat exempel på genom den undersökning som SOU (2011: 43) genomför där de undersöker till vilken grad de kan ta del av offentliga handlingar. En tredjedel av de 205 tillfrågade i kommunala bolag hörde inte av sig till de som gjorde utredningen.

Ett annat bekymmer med den kommunala bolagiseringen är att den granskande mekanismen inte fungerat på samma sätt som i granskningen av en myndighet. Revisionen och den mediala granskningen har inte varit lika kraftfulla kontrollinstrument vad gäller de kommunala bolagen i jämförelse med en myndighet som granskas. Det finns signaler som tyder på att kontrollmekanismerna för de kommunala bolagen varit ogenomtänkta och inte tillräckligt konsekventa i sin granskning för att hitta oegentligheter. (Andersson et al, 2012: 93) Granskningen av de kommunala bolagen är också undermålig då kommunrevisionen i regel inte granskar de kommunala bolagen vilket gör att korrupta handlingar inte riskerar att upptäckas i tillräckligt hög grad (Erlingsson, 2006: 20).

Det finns också argument som pekar på att de politiker som styr de kommunala bolagen har okunskap i riskerna med korruption kopplat till deras verksamhet. Okunskap kring korruptionsriskerna innebär att riskerna ökar att inte korrupta handlingar upptäcks eller att korruption motverkas inom bolaget. (Statskontoret, 2012) Internationell korruptionsforskning har även den hittat en problematik när det offentliga möter det privata. Framst pekar den på att det är i processen från offentligt till privatägt som skapar möjlighet för korrupta handlingar då stora tillgångar flyttas med stor diskretion (Jain, 2001: 79). Vilket kan återknytas till riskmomenten med låg transparens.

Förväntningar på resultat:

Nedan presenteras mina förväntningar på resultaten i min studie. Det vill säga mina förväntningar på de oberoende variabelernas påverkan på min beroende variabel graden av korruption.

Antal kommunala bolag	+ Jag förväntar mig att antal kommunala bolag har en positiv effekt på graden av korruption.
Befolkningens storlek	+ Jag förväntar mig att befolkningens storlek har en positiv effekt på graden av korruption.
Utbildningsnivå	- Jag förväntar mig att en högre kommunal utbildningsnivå har en negativ effekt på graden av korruption.
Mediebevakning	- Jag förväntar mig att mediebevakning har en negativ effekt på graden av korruption.
Långvarigt maktinnehav	+ Jag förväntar mig att ett långvarigt maktinnehav har en positiv effekt graden av korruption.
Kvinnlig representation	- Jag förväntar mig att högre kvinnlig representation har en negativ effekt på graden av korruption.

Syfte och frågeställning:

Ur ett stort perspektiv är syftet med min uppsats är att utreda vad det är som orsakar korruption. Mer specifikt är syftet att utreda vad som orsakar den varierande graden av korruption som präglar Sveriges kommuner. För att utreda vad det är som orsakar de

kommunala skillnaderna i korruptionsnivå har jag beslutat mig för att min studie ska centreras kring en frågeställning som jag ämnar att finna svar utefter.

Har de kommunala bolagen någon effekt på diskrepansen av graden av korruption mellan Sveriges kommuner?

Vilken effekt har de kommunala bolagen jämförelsevis med de andra oberoende variabler som finns i min studie och som ofta nämns som korruptionsrisker?

Val av fall, data och metod:

Sverige som val av fall:

Den forskning som berör korruption inom ett och samma politiska system är mindre utforskad och därmed också mindre utvecklad. Trots allt finns det en del forskning som försökt se hur korruptionsnivån förändrats över tid inom ett och samma politiska system. De har oftast påpekat hur ett land gått från hög korruption med stor misstro mot det politiska systemet och allmän social oordning till att bli ett mindre korrupt land med medborgare som har högre tilltro till det politiska systemet med social ordning. (Erlingsson, 2006: 9) Forskning om korruption inom etablerade västerländska demokratier har varit sällsynt. Sedan slutet av 90-talet har dock frågan om korruption inom etablerade demokratier blivit ett alltmer omtalat ämne. Detta kan delvis ses som ett resultat av att Världsbanken ändrade uppfattning och uttalade att korruption skulle behandlas som ett ekonomiskt problem. (Andersson, 1999: 9)

Även om korruptionsforskningen varit inriktad att jämföra länder finns ett flertal studier som pekar på att regionala och kommunala skillnader finns inom ett och samma land. Exempelvis finns stora skillnader i korruptionsnivån mellan norra och södra Italien, där norra Italien är väsentligt mindre korrupt än södra Italien. Även i Belgien, en annan västdemokrati, ser vi stora regionala skillnader gällande korruptionsnivå, Flandern har en låg korruptionsnivå i klass med de skandinaviska länderna jämfört med Vallonien som har högre grad av korruption. (Charron & Lapuente, 2013: 567-568) Charron & Lapuente påpekar vikten av att undersöka den institutionella kvaliteten och dess samband med korruption inom ett och samma land. De påpekar dock att korruption inte går att förklaras med enbart begrepp som politiska institutioner. De menar att det inom ett land finns regionala skillnader i graden av

korruption som inte länderjämförande studier kan förklara. Således behövs ytterligare forskning för att påvisa vilka faktorer som orsakar denna skillnad. (Charron & Lapuente: 2013: 568)

Jämförelsevis med andra länder brukar Sverige placera sig högt upp på listan över minst korruperat. I Sverige är inte korruption i regel ett utbrett problem där våra invånare exempelvis måste köpa tjänster av offentliga tjänstemän. Däremot är Sverige inte på något vis befriat från korruption och dess risker. Våra invånare i Sverige tror i relativt stor utsträckning att korruption är något som förekommer i Sverige. Att korruption är ett förekommande ser vi också i och med de korruptionsskandaler som uppdagats främst på kommunal och regional nivå. Trots att Sverige i jämförelse med andra länder inte är korrupt kan även ett fåtal fall av korruption sänka medborgarnas förtroende för hur en god förvaltning ska styras. Det vill säga att en god förvaltning ska styras med opartiskhet, saklighet och integritet. (Andersson et al, 2012: 474)

Att Sverige i länderjämförelser brukar vara ett av de länder som klarar sig bäst vad gäller låg nivå av korruption behöver inte ge en rättvis bild av att Sverige inte är drabbat av korruption. Exempelvis brukar begreppet korruption vara snävt och enbart inrikta sig på mutbrott och hur vanliga dessa är länder emellan. Det finns dock andra begrepp så som nepotism och vänskapskorruption som också de går under definitionen av korruption som ett nyttjande av offentliga medel för egen vinnings skull. I en undersökning i ESO rapporten *Allmän nytta eller egen vinnings skull* ser man att hälften av de tillfrågade tror att det är vanligt att politiker och offentliga tjänstemän missbrukar sin makt för att vinna fördelar för sina närmaste eller för sin egen skull (Bergh et al, 2013: 8-10). Sverige är också intressant då våra medborgare uppfattar att korruption främst sker på lokal, det vill säga inom kommunerna. Detta är ovanligt då medborgare i andra länders främst ser korruption som ett centralt problem kopplat till staten. (Bergh et al, 2013: 11) Med anledning av att korruption i Sverige främst ses som ett problem kopplat till kommunerna finns anledning för att granska just korruption och dess orsaker kommunerna emellan.

Data:

Det totala urvalet i min studie utgörs av Sveriges samtliga 290 kommuner. I alla de variabler jag använder mig av i min studie finns data samlade om samtliga 290 kommuner. Därmed får jag inget bortfall i min studie borträknat från de gånger jag väljer att ta bort outliers. Att den data jag använder mig av täcker alla 290 kommuner är en stor fördel då jag kan inkludera alla kommuner i alla de datakontroller jag utför. Således får jag större trovärdighet i mina resultat. Materialet i min studie utgörs av tidigare insamlad data. Antingen från statistiska centralbyrån eller av forskare. I några fall har jag fått ta del av färdiga index som i mitt korruptionsmått där Dahlström och Sundell (2013) utformat ett färdigt index som är redo att användas. I andra fall har jag fått skapa egna index över tidigare insamlat material för att kunna få ett fungerande mått till min undersökning. Jag har också använt mig av en så kallad dummyvariabel vad gäller långvarigt maktinnehav som är en utav mina oberoende variabler.

Fördelen med att använda redan insamlad data är att mina resultat på ett enkelt sätt kan testas av andra. Som tidigare nämnt berör min data många analysenheter vilket gör resultaten mer trovärdiga. Att använda redan insamlad data har också en fördel i att det är tidseffektivt i jämförelse med att samla in den själv. Enda stora nackdelen är att jag inte kan kontrollera hur datainsamlandet gått till utan får förlita mig på att det är välrenommerade forskare och statistiker som genomfört dessa.

Beroende variabel:

Korruption är ett svårt fenomen att mäta korrekt för jämförelser. Huvudsakligen beror detta på att korruption är något som är olagligt och därmed är det få som vill uppges att de utfört korrupta handlingar. (Dahlström & Sundell, 2013: 5) Det finns inom korruptionsforskningen tre dominerande sätt att mäta korruption. Det första är att man mäter korruption i antal fällande domar eller i korruptionsskandaler i den mediala rapporteringen. En direkt svårighet med denna måttstock är att det finns ett stort mörkertal vad gäller korruption då man tror att det mesta inte uppdagas. Det andra sättet att mäta korruption är upplevd korruption som innebär till vilken grad experter, finansfolk och den allmänna opinionen uppfattar korruption som ett vanligt förekommande. Det tredje är erfarenhetsbaserad mätning av korruption som exempelvis frågar respondenterna hur de själva mottagit eller betalat mutor för offentliga

tjänster. (Teorell, 2010) Det korruptionsmått jag kommer använda mig av i min studie är baserad på de två sistnämnda måtten, upplevd och erfarenhetsbaserad korruptionsmått.

Graden av korruption som är den beroende variabeln i min studie fick jag tillhanda via QOG-institutet. Ett institut kopplat till Göteborgs universitet som bedriver forskning för att utreda konsekvenserna och orsakerna till korruption. Den data jag tillhandahållit är ifrån en studie genomförd under 2012-2013 med 13 361 respondenter av Dahlström och Sundell (2013). Respondenterna i studien är lokalpolitiker i Sveriges 290 kommuner där i snitt 78 % av de tillfrågade i alla kommunerna medverkade (Dahlström & Sundell, 2013: 6). Korruption i studien är definierad som missbruk av det allmänna för egen vinnings skull, i likhet med Rose-Ackermans (1978) definition.

Den undersökning Dahlström och Sundell (2013) utför bygger på flera element som i slutändan skapar ett korruptionsindex vilket jag fått ta del av i min undersökning.

Korruptionsindexet är uppbyggt på både respondentens upplevelser och erfarenheter gällande korruption. Exempelvis undersöks det huruvida respondenten erfar att lokala politiker mottagit alternativt betalat muta under den senaste mandat perioden.

Korruptionsindexet innefattar också till vilken grad respondenten hypotetiskt upplever att någon i dennes position skulle kunna ha ett otillåtet inflytande över implementering, upphandling och politiken. Den sista delen i korruptionsindexet är baserat på olika frågor om hur respondenten ställer sig till en rad påståenden kopplade till korruption.

Korruptionsindexet har stor tyngd i och med att det är den största av sitt slag i Sverige med lokalpolitiker som respondenter. (Sundell & Dahlström, 2013: 7-8)

Oberoende variabel:

Min huvudsakliga oberoende variabel är antal kommunala bolag. De kommunala bolagen i min studie representeras av data jag tillhandahållit från SKL (Sveriges kommuner och landsting) där alla kommunala bolag som ägs över 20 % av en kommun är medräknade. Denna data var en stor fil med namnet på bolaget, vilken kommun som hade ett ägande i bolaget samt hur många procent de ägdes av kommunen. Jag valde att räkna ihop hur många till antal de kommunala bolagen var per kommun i en excel-fil.

Antal bolag behöver nödvändigtvis inte återspegla hur stor del av kommunverksamheten som ett bolag utgör. På så vis försökte jag få tag på information om hur många anställda kommunerna i min undersökning hade i varje bolag. Detta för att få ytterligare djup i studien. En information som inte fanns tillgänglig hos SKL och hade varit övermäktig resurs- och tidsmässigt att samla in för en c-uppsats. En annan tänkbar kritik mot att mäta antal bolag är att kommuner äger olika mycket av bolagen och i vissa fall kan de ha väldigt lite inflytande i bolaget. Hansson (2006: 13) påpekar dock att i knappt nio av tio fall är ett kommunalt bolag majoritetsägt av kommunen.

Antal bolag är en mycket intressant utgångspunkt för att testa om de kommunala bolagen har en påverkan på korruption i de svenska kommunerna. Särskilt intressant är det när det är alla 290 kommuners bolagsägande som testas. Det är således många analysenheter som testas vilket gör studien mer trovärdig och som ger ett översiktligt resultat om bolagens påverkan på korruptionsnivån i landets kommuner. Både Erlingsson (2006: 20) och Andersson et al (2012: 93) lägger vikt vid att en av de stora orsakerna till att undersöka sambandet mellan de kommunala bolagen och korruption är att kommunernas granskning av bolagen är undermålig. Det finns således en stor fördel i att testa just antal bolag då fler bolag i en kommun bör innebära att granskningen av bolagen blir tuffare och svårare att genomföra. På så vis bör fler bolag till antal innebära högre grad av korruption.

En annan korruptionsrisk med de kommunala bolagen som Andersson et al (2012: 93) och SOU (2011:43) understryker är den uteblivna transparensen i upphandlingsfasen. Offentlig upphandlingsfas är förenad med ökad risk för korruption. Det är rimligt att anta att kommuner med fler bolag har fler personer som har ett inflytande över upphandlingen. Därmed finns en stor anledning att just mäta antal bolag och dess påverkan på graden av korruption.

Kontrollvariabler:

I min studie testar jag min huvudsakliga oberoende variabel, de kommunala bolagen, påverkan på graden av den kommunala korruptionen mot ett flertal andra oberoende variabler. Dessa oberoende variabler går under epitetet kontrollvariabler och har en teoretisk förankring i att ha en påverkan på graden av korruption i Sverige. Anledning till att jag testar min huvudsakliga oberoende variabel mot dessa kontrollvariabler är för att undersöka

trovärdigheten i de kommunala bolagens påverkan på graden av korruption mot andra teoretiskt förankrade korruptionsorsaker.

Befolkningens storlek:

Befolkningens storlek har tidigare forskning visat ha en korruptionshöjande effekt (Bergh et al, 2013: 133). Detta med anledning av att korrupta handlingar får mindre konsekvenser (Rose, 2011) samt att den massmediala bevakningen har det svårare att granska de många fler politiker som finns i en större kommun (Bergh et al, 2013: 121). I min studie utgör befolkningens storlek av data hämtad från statistiska centralbyrån och avser befolkningens mängden i samtliga 290 kommuner för det tredje kvartalet 2013. Här har jag sedan redigerat denna data i form av ändring av tynsnitt så den kunde användas i spss. Som tidigare nämnt är det särskilt viktigt för mig i min undersökning att kontrollera för befolkningens storlek då större kommuner bör ha fler ägda bolag. På så vis undviker jag att mina resultat kan vara spuriösa.

Utbildningsnivå:

Utbildningsnivå anses ha en motverkande effekt på graden av korruption. Något som antas vara ett resultat av att en välutbildad befolkning har större benägenhet att uppmärksamma korrupta handlingar och ställa den skyldiga till svars. (Goel & Nelson: 2011) I min studie har jag tagit information om utbildningsnivån från år 2012 i alla 290 kommuner från statistiska centralbyråns hemsida. Jag har sedan samlat ihop data över hur stor del av befolkningen i respektive kommun som har en eftergymnasial utbildning Den data jag sammanställt visar varje enskild kommuns befolkning som är 16 år och äldre som har eftergymnasial utbildning. Något som anges i procent.

Mediebevakning:

Mediebevakning anses ha en viktig motverkande effekt på korruption. Rothstein (2011: 246) anser att den mediala bevakningen har en institutionell motverkande effekt i likhet med exempelvis domstolar. I min studie har jag fått ta del av insamlad data om de 290 kommunernas mediebevakning som skapades i samband med ESO-rapporten *Allmän nytta eller egen vinning* (Bergh et al, 2013). Denna data anger var tidningsredaktionerna är

lokaliserade och vilka kommuner de bevakar. Jag räknade utifrån detta ihop hur många till antal tidningsredaktioner som bevakar varje enskild kommun.

Långvarigt maktinnehav:

Ett långvarigt maktinnehav på lokal nivå anses kunna ha ett samband med högre grad av korruption. En effekt av att politisk konkurrens anses ha en motverkande effekt på korruption. (Andersson, 2002) I min studie bygger långvarigt maktinnehav på en artikel om långvarigt maktinnehav i *Dagens samhälle* (30/ 10/ 2013) som rapporterar om 69 kommuner som inte haft partibyte på kommunstyrelsens ordförande under de senaste 40 åren. Av detta gör jag en dummyvariabel som jag sedan kontrollerar mot mina övriga oberoende variabler. De kommuner som är med i artikeln får siffran 1 och övriga kommuner siffran 0. Anledningen till att jag gör en dummyvariabel är att denna data inte befinner sig på intervallskalenivå.

Kvinnlig representation:

Kvinnlig representation anses kunna ha en motverkande effekt på korruption (Anand et al, 2001). I min studie har jag hämtat data om den kvinnliga representationen i kommunfullmäktige. Denna data har jag hämtat hem från statistiska centralbyråns hemsida. Alla 290 kommunernas kvinnliga representation i kommunfullmäktiga finns angivet i procent och är ifrån senaste kommunala valet i Sverige 2010.

Beskrivande statistisk tabell

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Korruption	290	1,04545450210	3,54538464546	1,66164415375	,381033873425
Antal kommunala bolag	290	0	121	7,30	9,950
Antal tidningsredaktioner	290	0	5	2,00	1,024
Kvinnorepresentation	290	28,6	57,5	42,932	5,0742
Befolkning	290	2442,00	894165,00	33191,1862	68001,15269
Utbildningsnivå	290	14	59	23,92	8,092
Långvarigt maktinnehav	290	,00	1,00	,2379	,42655
Valid N (listwise)	290				

En beskrivande tabell hämtad ur spss om alla variabler i min studie.

Metod:

Jag undersöker sambandet mellan korruption och de kommunala bolagen med hjälp av en regressionsanalys. Även de övriga oberoende variablerna i min studie undersöks med hjälp av en regressionsanalys för utreda vilket samband de har med korruption. Regressionsanalys som analysinstrument mäter samband och effekt mellan den beroende variabeln och de oberoende variablerna. En nackdel är dock att regressionsanalysen inte kan utreda vad som orsakar vad utan bara belysa en effekt och ett samband mellan variablerna (Esaiasson et al, 2012: 382). Jag har här valt att utgå ifrån tidigare forskning som påpekat riskerna med den kommunala bolagiseringen så som den låga granskningen av vad som sker i bolagen (Erlingsson, 2006: 20). Även den uteblivna transparansen i synnerhet under upphandlingen inom företagen är förknippad med ökad korruptionsrisk (Andersson et al, 2012: 93). Således är min teoretiska utgångspunkt att de kommunala bolagen påverkar korruptionsnivån och inte vice versa. I en regressionsanalys är det också viktigt att variablerna är på intervallskalenivå (Esaiasson et al, 2012: 381). Något som är fallet med alla mina variabler förutom långvarigt maktinnehav vilket gjorts om till en dummyvariabel.

Resultat:

I detta kapitel avser jag att presentera mina resultat från den undersökning jag har utfört. Först kommer jag att testa min huvudsakliga oberoende variabel de kommunala bolagen och dess effekt och samband med min beroende variabel graden av korruption. Detta gör jag i en bivariat regressionsanalys som görs i flera olika tappningar för att testa de kommunala bolagens effekt på den kommunala korruptionsnivån så utförligt som möjligt. Sedan kommer jag att utföra olika av typer för att se hur pass pålitliga de resultat jag fått fram i själva verket är. Detta kommer jag att göra i multivariata regressionsanalyser med mina övriga kontrollvariabler.

Bivariat regressionsanalys:

I modell 1 tillhörande tabell 1 har jag valt att testa vilket samband och påverkan de kommunala bolagen har på graden av korruption i Sveriges kommuner. De kommunala bolagens påverkan testas i en bivariat regressionsanalys för att på så vis kunna påvisa om de kommunala bolagen har något samband med graden av korruption i Sveriges kommuner. En bivariat regressionsanalys är fördelaktig och enkelt verktyg för att kunna utlysa om det finns

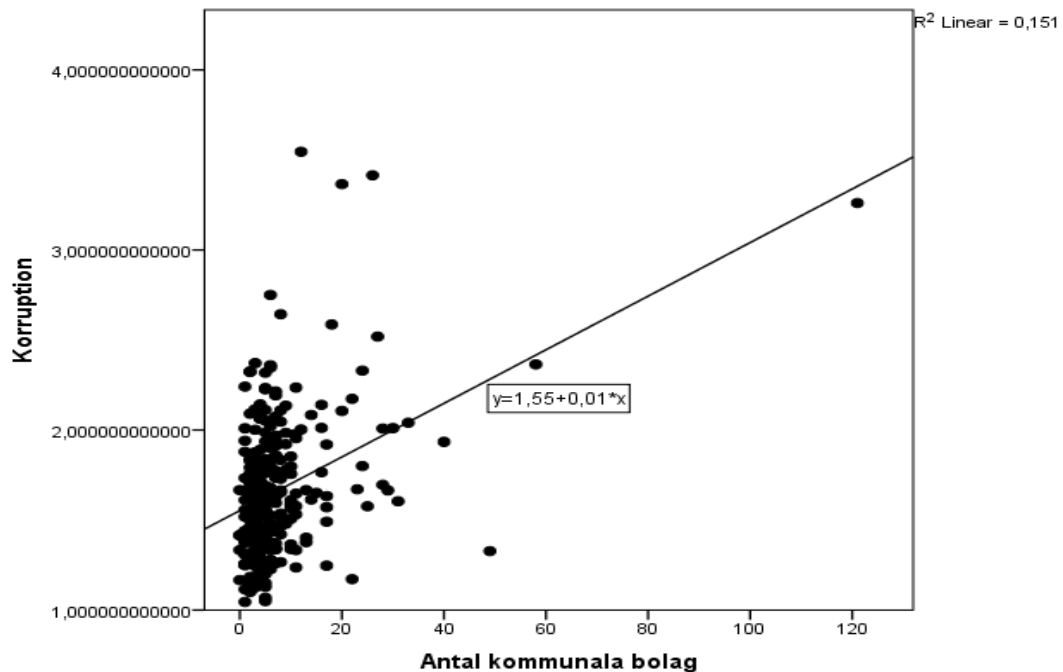
något samband mellan de kommunala bolagen och kommunernas varierande grad av korruption.

Ur modell 1 går det att utläsa att antal kommunala bolag har en förklarad varians på 0,148. Detta innebär att de kommunala bolagen förklarar variansen av korruption mellan kommunerna till 14,8%. Ett resultat som visar på ett tydligt samband mellan graden av korruption och antal kommunalt ägda bolag. Samtidigt visar resultatet att de kommunala bolagen inte heller är hela förklaringen till att förklara kommunernas varierande grad av korruption.

I modell 1 ser vi också vilken effekt de kommunala bolagen har på graden av korruption i en kommun. Med hjälp av tabellen går det att utläsa att ett kommunalt bolag innebär att graden av korruption höjs med 1,5 % av ett skalsteg. Detta kan tyckas vara en liten effekt vid en snabb blick men det är viktigt att sätta detta i relation till att antalet bolag varierar stort mellan kommunerna. Skulle exempelvis en kommun ha 70 mer bolag än en annan stiger korruptionsnivån med ett drygt skalsteg. Ser man då på figur 1 som presenteras nedan ser man att ett skalsteg på graden av korruption är ett stort steg då variationen är mellan 1 – 3,5 beträffande Sveriges 290 kommuner. Medelvärde för en kommun är 1,66 i graden av korruption och en kommun har i genomsnitt 7,3 kommunala bolag. Skulle denna siffra stiga med 70 kommunala bolag skulle graden av korruption stiga till 2,71, vilket skulle placera denna kommun som den sjätte mest korrupta i Sverige. Effekten är signifikant vilket innebär att det med 99,9 % säkerhet vet vi att de kommunala bolagen har denna effekt på graden av korruption i Sveriges kommuner.

En problematik med figur 1 som presenteras nedan är dels att den är svår att tolka då de flesta av kommunerna inte har fler än 20 bolag samtidigt som den kommun som har flest bolag har 121. Detta gör att figur 1 är svårtolkad. Ett annat problem är de outliers det vill säga de extremfall som sticker ut och kan tänkas påverka det slutgiltiga resultatet markant. De extrema fallen här är de kommuner med högst grad av korruption då de också tenderar att ha många kommunala bolag vilket kan ge ett missvisande resultat. De extrema fallen är de kommuner som har en korruptionsgrad högre än 3,0. Jag sätter denna gräns för som man kan se i figur 1 sticker de verkligen ut jämfört med övriga kommuner och kan ha en påverkan på helhetsresultatet samtidigt som jag vill behålla så många analysenheter som möjligt.

Figur 1 med 290 kommuner

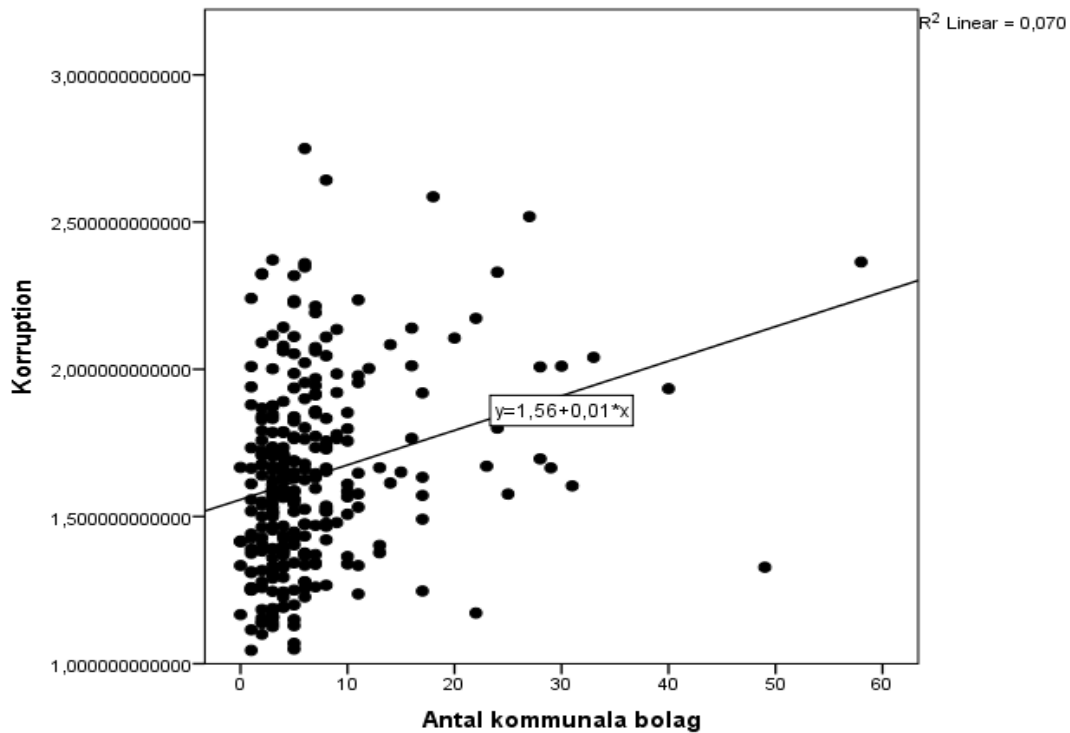
Med anledning av de extrema fallen i modell 1 har jag tagit bort de fyra kommuner med över 3,0 i korruptionsgrad till modell 2. Detta för att inte ett fåtal kommuner ska få för stor påverkan på resultatet i helhet. De tre kommunerna som placerar sig högst upp till vänster samt den kommun som är högst upp till höger i figur 1 som presenteras tillsammans med tabell 1 är därmed borttagna.

Efter att ha tagit bort de extrema fallen ur min studie reducerades antalet kommuner från 290 till 286. Detta som tidigare nämnt för att kunna utröna om det är några få extrema fall som påverkar resultatet i sin helhet. Efter att ha gjort detta minskar de kommunala bolagens förklarade varians på graden av korruption från 14,8 % till 6,7 %. Vilket är en tydlig skillnad, men där den förklarade variansen av korruption ändå är tydlig utan extremfallen och uppmäts till 6,7 %. Även de kommunala bolagens effekt på graden av korruption minskar, men betydligt mindre från 1,5 % per skalsteg till 1,2 %. En relativt liten skillnad på helheten av resultatet och som tidigare är effekten signifikant till 99,9 %.

Resultatet från modell 2 innebär att det går se att de extrema fallen har en viss betydelse för de kommunala bolagens påverkan på graden av korruption. Främst är det en del av förklarade variansen som skiljer från resultatet ur modell 1. Däremot finns där fortfarande en effekt som är signifikant och som inte skiljer sig mycket från resultat tidigare trots att fyra kommuner

räknats bort ur det totala urvalet. Figur 2 som visar en scatter plot med 286 kommuner är fortfarande svår att tolka med fortsatt många analysenheter. I jämförelse med figur 1 är det dock något lättare att utläsa spridningen på korruption bland kommunerna och det linjära sambandet.

Figur 2 med 286 kommuner

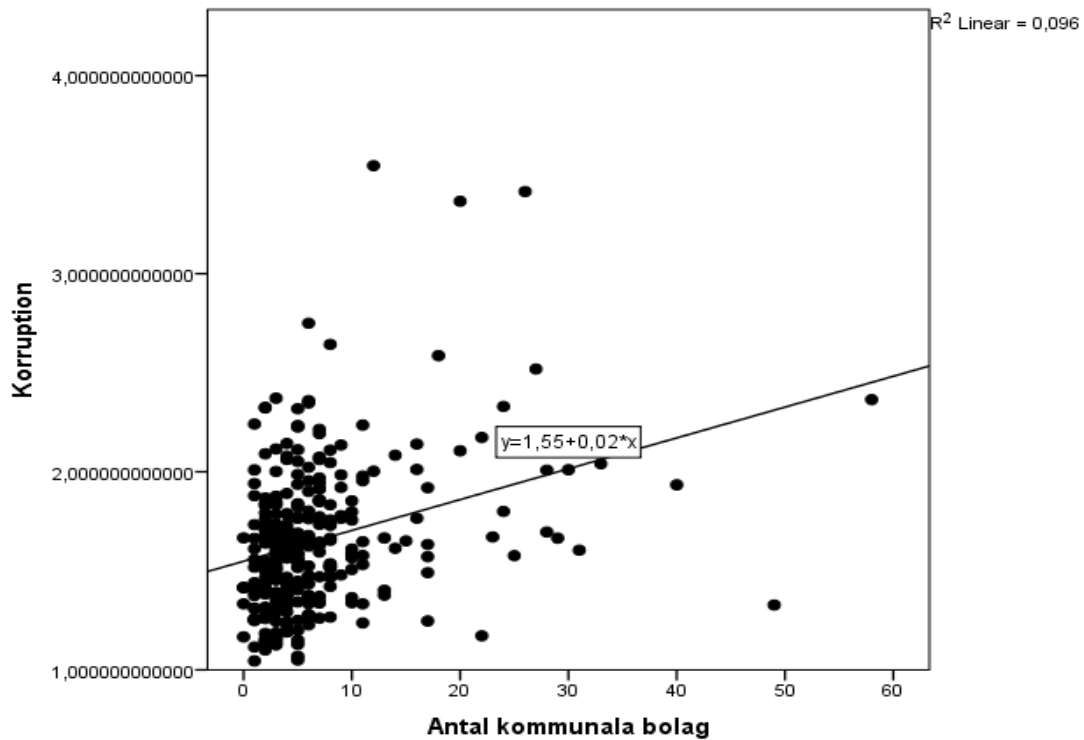

I modell 3 tillhörande tabell 1 testar jag att enbart ta bort den enda kommun som har över 100 kommunala bolag. Denna kommun är placerad högst upp till höger i figur 1 som presenteras tidigare i kapitlet. Jag väljer att ta bort denna kommun för att se huruvida denna kommun har en påverkan på helhetsresultatet med alla 290 kommuner. Detta med anledning att denna kommun skiljer sig markant med övriga kommuner då den har 121 kommunala bolag i sin ägo jämfört med den kommun som har näst flest som har 58 kommunala bolag.

Det som går att utläsa ur modell 3 är att jämfört med modell 1 som inkluderar alla kommunerna så har den förklarade variansen minskat från 14,8 % till 9,6 %. En betydande skillnad för en enskild kommun för helhetsresultatet. 9,6 % är dock fortfarande en tydlig förklarad varians. Det vill säga att vi till nästan en tiondel kan förstå variansen i korruption mellan kommunerna med hjälp av de kommunala bolagen. Vi ser också att effekten ökat något från 0,015 i modell 1 till 0,016 i modell 3. Detta innebär att varje bolag gör lite mer skillnad. En skillnad som dock är väldigt liten och som fortfarande signifikant till 99,9%.

Figur 3 visar på ett fortsatt svårtolkat linjärt samband då det fortsatt är många analysenheter i studien.

Figur 3 med 289 kommuner

Tabell 1: Regressionsanalys. Beroende variabel: Grad av korruption. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parentes.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Antal kommunala bolag	0,015*** (0,002)	0,012 *** (0,003)	0,016*** (0,003)
Intercept	1,553*** (0,026)	1,558 *** (0,025)	1,549*** (0,028)
R ² (Justerad)	0,148	0,067	0,096
N	290	286	289

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$

Multivariat regressionsanalys:

I modell 5 tillhörande tabell 2 testar jag att kontrollera de kommunala bolagens påverkan på graden av korruption med en av mina kontrollvariabler. Den kontrollvariabel jag testat för i modell 5 är befolkningens storlek. Något jag gör i en multivariat regressionsstabell med alla 290 kommuner. Befolkningens storlek är särskilt intressant då befolkningsmässigt större kommuner bör ha fler kommunala bolag. I detta avseende testar jag huruvida mina tidigare resultat om de kommunala bolagens effekt på graden av korruption är spuriösa eller inte. Större befolkning är även förknippad med högre grad av korruption då effekterna av korrupta handlingar blir mindre för befolkningen (Rose, 2011).

Befolkningens storlek ger ett litet svårutläst resultat med en tillsynes väldigt låg effekt. Här måste man ta till hänsyn att det är varje individ som räknas i en befolkning. Därmed är det inte troligt att den enskilda individen har någon större effekt på korruptionsnivån i en kommun. Testar jag då gångra detta resultat med 10000 ser vi att var tiotusende person har en effekt på 0,008. Något som ger ett utslag på 0,8 % av ett skalsteg på korruptionsnivån. En effekt som inte är signifikant och som är lägre än de kommunala bolagen. Ett kommunalt bolag har därmed större effekt på den kommunala korruptionsnivån än 10000 invånare.

Ser man då på de kommunala bolagen har effekten sjunkit något mellan modell 4 och modell 5. Modell 4 presenterar samma resultat och undersökning som modell 1 tillhörande tabell 1. Effekten har nu sjunkit från 0,015 – 0,010 och tappat lite signifikans. Signifikansen var dock 0,001 vilket är precis på gränsen mellan två och tre stjärnor. De kommunala bolagens effekt är nu till 99% säkerställd. Ett resultat påvisar att det finns en tydlig oberoende effekt hos de kommunala bolagen på kommunernas korruptionsnivå. Ur modell 5 går det att utläsa att de kommunala bolagen är den effekt som är mest signifikant och som har störst procentuell effekt på graden av korruption i jämförelse med befolkningens storlek. Således kan man dra slutsatsen att de kommunala bolagen klarar testet för spuriösitet bra då den fortfarande visar sig ha en tydlig effekt med fortsatt hög signifikans.

I modell 6 tillhörande tabell 2 väljer jag att göra en multivariat regressionsstabell med studiens samtliga variabler. Detta gör jag främst med tanke på att testa hållbarheten i mina resultat från tabell 1. En annan fördel med en stor multivariat regressionsstabell är att jag får ett resultat på hur mycket dessa variabler kan förklara variansen av korruption i Sverige. I modell 6 lägger jag till ytterligare fyra stycken oberoende variabler i form av långvarigt maktinnehav, kvinnorepresentationen i kommunfullmäktige, utbildningsnivå och antal tidningsredaktioner.

Den kvinnliga representationen har teoretiskt stöd för att ha en motverkande effekt på korruptionsnivån (Anand et al, 2001) Den kommunala utbildningsnivån är en av kontrollvariablerna då en välutbildad befolkning anses ha större förmåga att uppmärksamma korrupta handlingar (Goel & Nelson, 2011). Antal tidningsredaktioner representerar mediebevakning i min studie och anses ha en motverkande effekt på korruption (Färdigh, 2013: 26) En kommun med långvarigt maktinnehav anses ha större risk för ökad grad av korruption på grund av utebliven politisk konkurrens som har en motverkande effekt på korruptionsnivån (Andersson, 2002). I modell 6 testar jag följaktligen min beroende variabel, graden av korruption, med sex stycken oberoende variabler i form av de kommunala bolagen, utbildningsnivå, antal tidningsredaktioner, den kvinnliga representationen i kommunfullmäktige, långvarigt maktinnehav samt befolkningens storlek.

I modell 6 finns således studiens alla oberoende variabler med för att utröna vilka teoretiska orsaker som bäst förklarar den varierande graden av korruption i Sverige. Den variabel som har störst effekt på graden av korruption är långvarigt maktinnehav. En effekt som är säkerställd till 99 %. Mina resultat tyder på att långvarigt maktinnehav har en reducerande effekt på graden av korruption. Ett resultat som går mot de vetenskapliga förväntningarna att ökad politisk konkurrens reducerar korruptionsnivån (Andersson, 2002). Detta kan dock vara ett resultat av att 53 av de 69 kommunerna med långvarigt maktinnehav är socialdemokratiska styrda (Dagens samhälle: 30/ 10/ 2013). Utbildningsnivån visar ett resultat som pekar på att ju högre utbildningsnivå en kommun har desto högre grad av korruption. Antalet tidningsredaktioner ger i stort sett ett noll resultat som inte heller är signifikant. Fortsatt är det antalet kommunala bolag som har störst effekt att höja graden av korruption inom en kommun också med fortsatt högsta signifikansnivå. Ur modell 6 går det också att utläsa att högre kvinnorepresentation i kommunfullmäktige minskar korruption något. Ett resultat som inte är signifikant. Även här är effekten relativt låg.

Ser man till den modellens förklaringsfaktor har den bara höjts till 0,173 i modell 6. Detta ska sättas i relation till att de kommunala bolagen i modell 1 och 4 har 0,148 i förklarad varians till graden av korruption. Det är dock tydligt att det finns mycket oförklarad varians till graden av korruption i Sveriges kommuner. På så vis vet vi fortsatt tämligen lite om vad det är som orsakar den varierande graden av korruption i de svenska kommunerna. Mina resultat visar att det är viktigt med fortsatta studier och ytterligare forskning till vad som orsakar den varierande graden av korruption inom Sveriges kommuner. Något som i längden är nödvändigt för att reducera och motarbeta korruptionen i Sverige.

Resultaten i min studie belyser det svårfångade korruptionsbegreppet då faktorer (utbildningsnivå, kvinnorepresentation, mediebevakning och befolkningens storlek) som vinner stöd i korruptionsforskningen har en låg och inte signifikant effekt på graden av korruption. Långvarigt maktinnehav hade en i sammanhanget tydlig effekt men visade att långvarigt maktinnehav har en motverkande effekt på graden av korruption. Det tydligaste sambandet till att kunna förklara varför korruption förekommer i Sverige är de kommunala bolagen. En effekt som inte borde underskattas då korruption är ett komplext begrepp som det är svårt att finna orsaksförklaringar till. De kommunala bolagen visar i mina resultat att de är en förklaringsfaktor till varför korruption finns i de svenska kommunerna och varför den varierar.

De kommunala bolagen har snudd på samma effekt på graden av korruption i modell 5 och 6. En effekt på 1,0 - 1,1 % av ett skalsteg. En tydlig effekt som blir särskilt stor när man sätter den i proportion med de andra kontrollvariablerna där ingen annan har en sådan stor positiv effekt på graden av korruption. Det är också viktigt att belysa de kommunala bolagens effekt har fortsatt hög signifikansnivå på graden av korruption, även i kontroll med de andra oberoende variablerna. Vilket visar på att det finns ett reellt samband med högre grad av korruption och antalet bolag som ägs av en kommun.

Tabell 2: Regressionsanalys. Beroende variabel: Grad av korruption. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parentes.

	Modell 4 (Kommunala bolag)	Modell 5 (Kommunala bolag + befolkningens storlek)	Modell 6 (Kommunala bolag + studiens alla kontrollvariabler)
Antal kommunala bolag	0,015*** (0,002)	0,010** (0,003)	0,011*** (0,002)
Utbildningsnivå			0,004 (0,003)
Antal tidningsredaktioner			0,001 (0,021)
Andel kvinnor representerade i kommunfullmäktige.			-0,001 (0,004)
Långvarigt maktinnehav			-0,133** (0,050)
Befolkningens storlek		8,343E-7 (0,000)	5,402 E-7 (0,000)
Intercept	1,553*** (0,026)	1,557*** (0,026)	1,533*** (0,193)
N	290	290	290
R ² (Justerad)	0,148	0,154	0,173

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$

Slutsats:

Det är nu dags att återanknyta mina resultat till uppsatsens huvudfråga: *Har de kommunala bolagen någon effekt på diskrepansen av graden av korruption i Sverige?* Min studie visar att de kommunala bolagen har en tydlig effekt den kommunala korruptionsnivån. En kommun med fler kommunala bolag tenderar att vara mer drabbad av korruption än kommun med färre bolag. Det kan tyckas att de kommunala bolagen hade en liten effekt på den kommunala

korruptionen. I detta avseende måste det påpekas att i relation med övriga oberoende variabler i studien är de kommunala bolagen den variabel som har tydligast samband med ökad korruption. Särskilt stor betydelse får de kommunala bolagen när man ser att antalet bolag varierar i de svenska kommunerna mellan 0-121. De kommuner som valde att följa den trend med en omorganisering av offentliga verksamheter till företag under 90-talet (Andersson et al, 2012: 93) fick oanade konsekvenser som de knappast var förberedda inför. Då de marknadsekonomiska reformerna som skedde på 90-talet i Sveriges kommuner (Erlingsson, 2006: 20) fick negativa konsekvenser i form av ökad korruption. Särskilt sårbara blir de kommuner som i jämförelse med andra kommuner har oproportionerligt många kommunala bolag. Ser vi på den kommun med klart flest bolag (121) som är den fjärde mest korrupta kommunen i landet så tyder mina resultat på att denna kommun hade haft betydligt lägre korruptionsnivå om den inte följt den trend med marknadsekonomiska reformer som skedde på 90-talet. Det något ironiska med mina resultat är att de marknadsekonomiska reformerna som präglade den kommunala omorganiseringen på 90-talet förorsakat ökad grad av korruption vars vedertagna konsekvens är försämrad ekonomisk tillväxt (Mauro, 1995: 705) (Goudie & Stasavage, 1998: 141-142). En konsekvens som knappast var önskvärd för kommunerna.

Det som annars sticker ut i mina resultat är att det finns väldigt mycket som är oförklarad till den varierande graden av korruption i Sverige. Även om mina resultat visar på att de kommunala bolagen har en påverkan på den kommunala korruptionsnivån så är det väldigt mycket inom korruptionsnivån som vi inte vet orsaken till. Korruption har konsekvenser som försämrad ekonomisk tillväxt (Goudie & Stasavage, 1998: 141-142) och minskad tilltro till den demokratiska institutionen (Erlingsson, 2006: 8). Med tanke på de stora konsekvenserna korruption för med sig är det av stor vikt att hitta orsakerna till korruptionen i Sverige och varför den varierar i den mån som den gör mellan landets kommuner. Mina resultat visar att det bara är till en liten del vi förstår variansen av korruption i Sverige.

Jag har i min studie påvisat sambandet mellan de kommunala bolagen och korruptionsnivån i Sveriges kommuner. Som teoretisk utgångspunkt har jag främst lutat mig på två orsaker som de kommunala bolagen anses innebära en ökad risk för korruption. Den första utgångspunkten är att kommunernas granskning av bolagen är undermålig och inte hunnit med i den snabba utvecklingen av bolagen (Erlingsson, 2006: 20) (Andersson et al, 2012: 93). Den andra orsaken är att offentlig verksamhet och dess upphandlingsfas är förknippad med ökad risk för korruption (Andersson et al 2012: 93) (SOU, 2011: 43). I min studie har jag inte kunnat

urskilja vad det är i de kommunala bolagen som är förknippat med en högre grad av korruption. Även om Andersson et al (2012) och Erlingsson (2006) har rimliga och vettiga förklaringar till varför de kommunala bolagen är förknippade med en ökad risk för korruption så är detta inget jag kommer att kunna bekräfta i min studie. Min studie är kumulativ i form av att den går att ta avstamp i för att utreda vilka orsakerna hos de kommunala bolagen som utgör den ökade korruptionsrisken.

Min studie påvisar också att den debatt som följde efter granskningskommissionens rapport *Tillitens gränser* (Amnå, Czarniawska & Marcusson, 2013) var berättigad. Dahlström (2013) och Erlingsson & Sundell (2013) menade att granskningskommissionens slutsatser om att göteborgsandan som kännetecknas av pragmatism och samarbete inte är en fullgod förklaring till de många korruptionsskandalerna som präglat Göteborgs Stad de senaste åren. I stället pekade kritiken på att de kommunala bolagen bör utforskas mer vilket mina resultat visar på var en korrekt slutsats. Återigen är det dock viktigt att påpeka att de kommunala bolagen och dess effekt på korruptionsnivån bör undersökas mer för att kunna belysa vad det är inom bolagen som ökar risken för korruption. Min studie är däremot ett bra avstamp för den som vill gå vidare med att undersöka sambandet mellan korruption och de kommunala bolagen.

Referenser:

Amnå, Erik, Barbara Czarniawska & Lena Markusson (2013), ” *Tillitens gränser. Granskningskommissionens slutbetänkande*. Göteborg: Granskningskommissionen i Göteborgs stad.

Anand, Swamy, Stephen Knack, Young Lee & Omar Azfar (2001), ”Gender and corruption”. *Journal of development economics*, volume, 64. 25-55.

Andersson, Staffan (1999), ”*Hederlighetens pris – en ESO-rapport om korruption*”. Stockholm: Finansdepartementet.

Andersson, Staffan (2002), ”*Corruption in Sweden. Exploring Danger Zones and Change*”. Umeå: Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Andersson, Staffan, Svante Ersson, Erik Karlsson, Olof Kleberg, Thomas Larue, Martin Nilsson, Shanthi Redebäck & Glenn Sjöstrand (2012), ”*Motståndskraft, oberoende, integritet: Kan det svenska samhället stå emot korruption?*”. Stockholm: Transparency international.

Bergh, Andreas, Gissur Ó Erlingsson, Mats Sjölin & Richard Öhrvall. (2013), ”*Allmän nytta eller egen vinning? – En ESO-rapport om korruption på Svenska*”. Stockholm: Elanders Sverige AB

Bonaglia, Federico, Jorge Braga de Macedo & Maurizio Bussolo (2001), ”*How Globalisation Improves Governance*”. OECD Working Papers 2001:181.

Charron, Nicholas & Victor Lapuente (2013). "*Why do some regions in Europe have a higher quality of government?*". The Journal of Politics, volume 75. 567-582.

Dahlström, Carl. & Anders Sundell (2013), "*Impartiality and corruption in Sweden*". Göteborg: The Quality of Government Institute, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.

Erlingsson, Gissur Ó. (2006). *Organisationsförändringar och ökad kommunal korruption: Existerar ett samband*, *Kommunal Ekonomi och Politik*, nr 3, 7-40.

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henric Oscarsson & Lena Wängerd. (2012). "*Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*". Fjärde upplagan, Stockholm: Nordstedts Juridik AB

Färdigh, Mathias A (2013). "*Whats the use of a free media? The role of media in curbing corruption and promoting quality of government*". Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborg universitet.

Goel, Rajeev och Michael Nelson (2011), "*Measures of corruption and determinants of US corruption.*". Economics of Governance, 12, sid.155-176

Goudie, Andrew W. & David Stasavage (1998), "*A Framework for the Analysis of Corruption*". Crime, Law and Social Change, 29 (2-3), sid. 113–159.

Hansson, Lennart. (2006), "*Aktiv lekmanrevision – Demokratisk granskning av kommunala bolag*". Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.

Jain, Arvind K (2001), "*Corruption: A Review*". Journal of Economic Surveys, 15(1): 71–121.

Mauro Paolo (1995), "*Corruption and growth*". Quarterly Journal of Economics, 110: 681–712.

Pellegrini, Lorenzo (2011), "*Corruption, Development and the Environment*". Dordrecht: Springer.

Rose, David (2011), "*The Moral Foundation of Economic Behavior*".

Oxford: Oxford University Press.

Rose-Ackerman, Susan (1978), "*Corruption: A study in political economy*" New York: Academic Press.

Rothstein, Bo (2011). "*Anti-corruption: The indirect big bang approach*". Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.

SOU (2011:43), "*Offentlig upphandling från eget företag?! – och vissa andra frågor.*". Stockholm: Fritzes.

Statskontoret (2012), "*Köpta relationer. Om korruption i det kommunala Sverige*". Rapport 2012:20. Stockholm: Statskontoret.

Sung, Hung En (2003), "*Fairer sex or fairer system?*". Social forces, 82.2: 703-723, The University of North Carolina Press.

Teorell, Jan (2010), ”Att mäta korruption”, i Staffan Andersson, Andreas Bergh, Gissur Ó Erlingsson & Mats Sjölin (red.), ”Korruption, maktmissbruk och legitimitet”. Stockholm: Norstedts.

Treisman, Daniel (2000), ”The causes of corruption: A cross-national study”. Journal of Public Economics 76: 399-457.

Treisman, Daniel (2007), ”What have we learned about the causes of corruption from ten years cross-national empirical research?”. Annual review of political science 10: 211-244.

Hämtat från internet:

Dahlström, Carl. (2013), ”Var det göteborgsandan som gjorde det?”. Hämtad 01-12-2013, från: <http://politologerna.wordpress.com/2013/06/14/var-det-goteborgsandan-som-gjorde-det/#more-1616>

Delby, Johan, Magnus Wrede (30-10-2013), ”Här har makten cementerats”. Dagens Samhälle. Hämtad 15-12-2013, från: <http://www.dagenssamhalle.se/nyhet/haer-har-makten-cementerats-6696>